

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejeman ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 1.40
Pol leta 20
Četrt leta 10

Pri oznanilih in tudi v „pobornicah“ se plačuje za navadno tistopono vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „
Za več čake po prostoru

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „treh kron“, na starem trgu in v namski ulici ter v Trstu, via Casserna, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soča“ v Gorici na Travniku 16, I., naročnina pa opravištvu „Soča“ Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina znižuje, ako se oglase pri opravištvu.

Naše razmere.

Gorica je bila po svoji zgodovini, imenu in legi od nekdanj slovenska. Po odhodu Longobardov v Italijo so se bili Slovenci med l. 592 in 594 na meji Italije naselili i se počasi razširili po Frijskem celó do Taljamenta. To spričuje zgodovina, spričujejo slovenska imena nekterih furlanskih vasij, našega jezika ostanki v narečju furlanskem, običaji v Lahih še sedaj v navadi, ter sto i sto lastnih imen, (v Gorici 90%) sevčda zdaj večinoma zaviti v gosposko, pa jako smešno italijansko pisavo. Časa nezgode, večja omika sesedov, pa „tují meč“ so krivi, da so Slovenci na Frijskem stanujoči izginili i se skrčili do obal sinje Soče, do — Gorice. A kljub temu je Gorica od vseh drugih stranij še zmerom obdana s Slovenci, tako da se lahko reče: Gorica je na središču goriških Slovencev in le na obodu (periferiji) Furlanov.

Od nekdanj so torej Slovenci v Gorici stanovali, a časoma navzeli se po znanem njih nagnenju do tujega — furlansčine, ne da bi maternega jezika pozabili. Po onih nesrečnih vojskah (l. 1859, 1866), katere je prebila Avstrija z Italijo, je veliko avstrijskih vojakov, prej v Italiji služočih, priromalo v Gorico; vrh tega je še nova železna cesta, ki je zvezala naša državo z italijansko, mnogo Italijanov v svitlo Gorico privabila.

Do novejših časov so Goričani, vže po rodu kozmopoliti, v miru živeli s tujimi naseljenci. Ni bilo razločka med narodnostmi, kakor sploh ne v mešanih drugih mestih mnogojezične Avstrije. Se le „Isouzo“ in drugi v Gorici ustanovljeni laški listi so nekaterim Goričanom glave razgrela, da so jeli čez mejo škiliti, Slovence na domačih tleh domovinsko pravico odrekati, (čes da so samo „gostje“) in njih jezik zasnehovati. Ustanovilo se je bilo društvo „Ginnastica“, prava kuga za Goričane v narodnem in moralnem obziru, ktera je celo irredentarske težnje širila — a hvala Bogu, bila tudi zaradi tega do časa razpuščena. Ali seme enkrat zasejano se ne da tako lahko izkoreniniti. Vzbudil se je tako narodnostni šovinizem, kteri v slepi strasti ne pripoznava pravice drugi narodnosti, če so ji po božji in človeški postavi še tako zagotovljene.

Prispevek pa vzroči — uper! Slovenci, spoznavši da jim gré v Gorici za obstanek, za narodno smrt, kteri se celo žival opira, so si ustanovili društva zabavna, podučna in politična, ter stopili na pozorišče političnega delovanja v kolo drugih avstrijskih narodov. Po prizadetih teh društveh se je vzbudila narodna zavest med goriškimi Slovenci, da so si ustanovili otročji vrt, začeli s voji in prodajalcem dajati slovenske napise, in ukrenili po zgledu italijanskih in nemških društev zastavo najbolj popularnega gor. društva blagosloviti. Nobenem pameten človek temu v' oporekal. Ali glejte — tu se vzdigne glaslo šovinistične laške stranke „Corriere“, ter začne z glasovitim člankom „La grande Slovenia“ lahe sčuvati proti Slovincem, rekoč, da bi blagoslovljenje slovenske zastave v Gorici bila „invazija družega lastnine“, kakor da bi Slovenci ne bi bili od nekdanj v Gorici udomačeni. Drugi članek naslednjega „Corriera“ je bil še hušji, takó da ga je moralo državno pravništvó zapleniti. Zdaj je bil ogenj v strehi! Kar se ni smelo javno s peresom v dosego ostudnega namena storiti, to se je zvršilo po noči s črnim in blatim in z žugalnimi pismi, kterih sam lahko na stotine spišeš, ter z zloglasno peticijo na namestoštvo. Nasledki teh nesramnih agitacij so vsakemu znani: slavnost se je morala opustiti, in razžaljeni Slovenci so s pravično nejevoljo hrbet obrnili onim, katere so prej kot prijatelje spoštovali in je redili. Kaj takega se še ni v nobenem avstrijskem mestu pripetilo! Pošteni Italijani, konservativni meščani, celó nekteri onih, ki so bili peticijo podpisali, so spoznali, da se Slovincem krivica godi, katero je treba popraviti ter mir in edinstvo goriškemu mestu povrnti. In res, videti je bilo za tem, da se zaželeni mir vrača v razburjeno mesto, slovenski napisi so se množili itd.; ali ta mir je bil žalibog le navidezen, le soparna tišina pred viharjem. V najdeževnejši noči t. j., je pobalinska roka vse slov. napise oblatila, da c.

k. pekarna jej ni bila sveta. Na to zopet razdraženost na obeh straneh velika. Kaj čuda, če so se mogoče od obeh strank dejanski neredi zgodili. Vendar kar je bilo v „Corriern“ o slovenskih napadih priobčeno, ni vse dokazano, da celó pretirano. Saj je celo temu listu, kakor v pred zadnji njega številki čitaš, poskus malo prsti pobrati — ne da bi to izvršil, hitro — pravi napad! To je vendar le iskanje dlake v jajcu, in nepotrebno sčuvanje in toženje ene narodnosti zoper drugo. Podporno društvo je dobro vedelo, da te neredi in hujskanje v mestu provzročuje samo neka skrivna, pobalinska svojat na svojo reko, ktere počete so laški naši someščani in konservativni listi z vso odločnostjo obsojevali; na dalje je videlo, da se je slavnost delalskega podpornega društva v Trstu z vso slovesnostjo javno obhajala brez kakih napadov od laške strani, zatoraj se je ojačilo in c. k. glavarstvo prosilo, da bi smelo 5. oktobra na imendan Cesarjev svojo zastavo slovesno blagosloviti. Na to prošnjo je došel odlok, kterega vsebina je znana.

Prvi vzrok, s katerim se je slavnost prepovedala se glasi, da namravano svečanost na imendan Njegovega Veličanstva obhajati je „samo očividen izgovor“. Z dopisnikom v 72 št. „Edinosti“ prašamo: „Ali se c. k. glavarstvo ni še prepričalo o naši udanosti do cesarja, in ali nismo še nikoli praznovali tacih praznikov?“

Zaradi družega vzroka, namreč zdravstvenega smo pripravljene ukloniti glavo, dobro vedoč, da salus reipublicae je prva postava. Ostaja na v tem obziru nič družega, kakor pridno Boga prositi, da bi kmalu kolera prenehala.

Prevdarimo še tretji in glavni vzrok, „da prepri mi med laškimi prebivalci mesta in slovenskimi deželani, kteri so se opetovano v djanske napade sprevergli, uročili bodo pri tej slovesnosti očividni zpor med obema strankama . . . in da se ne da s tem samo priložnost velikim nesrečam, ampak da se spreverže razpertija med obema narodoma v stanovitno sovraštvo.“ — Dobro vemo, da je vlada odgovorna za javni mir in red, da mora vže naprej previdene nesreče od svojih državljanov odvrti; v tem obziru so vladni ukrepi vse hvale vredni.

Ali ti neredi ne izhajajo od cele laške narodnosti, ampak samo od par hujskačev, ki samo o škandalih živé in Gorico pripravljajo irredentizmu. Ali mar ni ona ponočna svojat, ki je Kostanjeviški samostan in slovenske napise oblatila, ravno tista, ki je v noči 20 septembra, t. l. v spomin vzetja Rima po mestnih ulicah obrezke z laškimi trobojnicami metala? Ta tolpa sama sovraži vse slovensko in seje irredentizem, kterega je treba v kalu zatreti; vsi drugi laški someščani pa nam privoščijo enakopravnost in obžalujejo našo nesrečo.

Če se pa nadaljujejo taka in enaka hujskanja zoper Slovence, in se vsled tega društvena slovesnost v Gorici ne bode nikdar dovolila, kaj pa potem? Duhovi se bodo zmerom bolj razburili, razpora prepada, ki je jel med obena narodnostima zevati, bode zmerom globokejši in širši. In vendar bodemo pri vsem tem, ker nas je Bog na enem prostoru združil, zmerom eden na družega navezani. Bode li ta večer prepri, pekel v domači hiši v korist meralnega in gmo tnegga stanja naše dežele, v ojačenje avstrijskega duha? Nasledki bodo strašni! — Nazaj, nazaj! vrnimo se k spravi in združenemu delovanju za našo ljubo domačijo. Podajmo si roké in kar je bilo žaloga — pozabimo! Vsi miroljubni in vplivni možje obeh narodnosti: meščani, odborniki, poslanci, zastopi, časniki, duhovščina, vladni organi naj delujejo na to, da se sprava dožene in mir in edinstvo povrne v našo razburjeno deželo. Ravno slovesnost podpornega društva, katere bi se udeležila tudi italijanska društva, viši dostojenstveniki in oblastniki, bi bil primeren dan — miru in spravi. In takó bi se doseglo ono sporazumljenje, katero si je sedanje ministarstvo na prapor zapisalo, takó bi ustregli vroči želji našega plemenitega Cesarja, ki je izustil krilate besede: Storite mir med mojimi narodi!

Poduk

o sreustvih proti koléri, o zadržanji, keďar se bolezen psikabe, in posebno o prvi pomoči bolnikom (za občine na Goriško-Gradiškem in v Istriji).
(Konec).

Kako se je treba zadržati v sumljivem slučaju.

Člen 5. Če se čuti nenavadno béganje, posebno če se prikaže drista, naj se gre koj v posteljo, drži prav ojštro zmernost v jedi in pijači, ima trehuh gorak in naj se pije vonjave (aromatične) pijače (čaj iz melis ali iz konjske mete, ali mlačna limonada ne preveč sladka).

Če ni kmalu boljši, je treba brž rabiti tinkturo iz opija, katere se dá bolniku šest kapelj v žlici vode in to vsaki dve uri (člen 11).

Pred vsem je treba varovati se neprevidne rabe čistil ali bljuvil ali drugih tako imenovanih pripomočkov proti koléri.

Če prej, nego bi prišel zdravnik, bolnik mrzel postane, se mu morajo ribati z gorkim flanelom noge in roke.

Člen 6. Bolnik bo, kolikor je mogoče, ločen od zdravih; vstop v hišo bo prepovedan tujcem, ki bi ne bili poklicani vsled dolžnosti njih službe pomagati bolniku, kakor zdravniki, duhovni, bolniški strežniki itd.

Člen 7. Bolniški izmečki naj bodo v posodah zaprti, v katere se polije iz previdnosti pristojna mera disinficiske tekočine (vodeni raztok s 50/0 ogelne kislino (acidum carbolicum) člen 11). Ti se zakopljejo v krajih od prebivališč oddaljenih, daleč od studencev, vodnjakov iz mlak.

Absolutno je prepovedano prati in ne snažiti pri vodometih, vodnjakih ali studencih posodo ali drugo orodje, ki se je rabilo pri bolniku ali ki je prišlo z njim v dotiko.

Potrebna voda za tako delo se mora prinesiti v hišo.

Člen 8. Vse osebe, ki pridejo v dotiko o bolnikom, naj se umijejo roke z desinficisko tekočino mešano v enaki meri z vodo ali, če ni družega, z močnim jesibom.

V nobenem slučaju naj se ne je in pije v bolnikovi sobi, in naj se umije pred vsakim obedom roke.

Člen 9. Perilo, obleka, postelja, soba na koléri bolnega naj se disinficira po povelju zdravnika ali župana; reči brez vrednosti kakor slama, cunje in enake se sežejo.

Člen 10. Po smrti se pusti merliča 3 ure v postelji, potem se ga dne v mertvaško trugo in prenese brez spreveda v mertvašnico, kjer ostane 48 ur ali dokler ne začne gnjiti, da se ga potem pokoplje.

Člen 11. Dokler kolera traja, bodo preskrbljeni župani in podžupani v krajih, kjer bi ne bilo lekarnice, v zadostni množini z disinficisko tekočino (vodeni raztok s 50/0 ogelne kislino (acidum carbolicum) člen 7).

Se zalogo tinkture iz opija (člen 5) bodo preskrbljeni razun gori imenovanih tudi visokočastiti fajmoštri in žendamerijski uradi.

O. D. C. K. NAMESTNIŠTVA
Trst, dne 6. septembra 1884.

Dopisi.

V Gorici, 18 septembra. („Beseda“ v Prvačini) Veselica, katero je priredila slovenska čitalnica Prvaška v nedeljo 14. t. m., daja mi povod, da ti, draga „Soča“, napišem naslednje vrste s prošnjo, da jih blagovoliš objaviti.

Društvo „Slovenska čitalnica v Prvačini“, ki obstaja uže več ko 8 let in je do sedaj le na tihem delovalo v probujenje narodne zavesti, stopilo je stoprv z gor rečenim dnem v javno delovanje, otvorivši svojo čitalnico z lepo veselico, za katero se je ves teden poprej prav pridno pripravljalo in vsestransko delovalo. Zgradilo je namreč na dvorišču g. krčmarja G.

Lebana veliko — žal da, nekoliko preniko — dvo-
rano iz močnih stebrov in desek, in jo z narodnimi
zastavicami, zelenjem, lampijoni, itd. prav bogato in
ukusno odličilo, ob enem pa skrbelo, da so strelji iz
topičev uže več časa daleč na okrog oznanjevali redko
slavnost, kakor tudi, da so se hiše v obližji, raz ka-
terih so zastave v narodnih, cesarskih in deželnih
bojah ponosno vihrale, praznično oblekle.

Ob 6³/₄ je bila čitalnična občirna dvorana ob-
činstva tako prenapolnjena, da se je komaj dihala. —
Ne bode oiveč, ako cenim deležnike te veselice čez
700. — Prva točka programa, naš večno krasni „Na-
prej“, predavana po dobro znani Prvaški godbi, bila
je od občinstva z burnim „živio“ vsprejeta. — Na
to se vzdigne lepa, narodne boje noseča zavesa, in na
oder, kterega so krasile slike Nj. Veličanstva presv.
cesarja, cesarjeviča in cesarjevičine, stopi častitljivi
starček g. Zorn, društvu predsednik, ter kliče v krat-
kem nagovoru vsem došlim gostom srčni „dobro do-
šli“! — Gromovit „živio“ sledil je temu pozdravu.
Za njim nastopi g. F. Peršič, ki je imel veselici pri-
meren govor, kterega je občinstvo hvaležno vspre-
jelo. —

Slavnega pesnika našega, S. Gregorčiča, pesen :
„Tri lipe“ deklamoval je dijak g. Leban vrlo dobro,
in lahko se da trditi, da ima dovolj deklamatorične
nadarjenosti in da zamore postati prav dober dekla-
movalec. Če se le z mimiko še temeljiteje seznanil. —
Predstavljal se je na to „gra“ : „Srce je odkrila.“ —
Kar se te predstave tiče moramo priznati, da je bila
popolna, ter da so se igralci — če tudi le diletanje
— kot prav dobre moči pokazali. — Posebno sta se
odlikovali gdčn. Al. Gregorič, učiteljica : Rifembergu,
in njena sestra Karolina, domača mladenka. Prva je
predstavljal „Pavlinko“ prav izvrstno; — druga pa
je „stara Urša“ sicer vrlo dobro kopirala, a njeno
cvetoče lice delalo je nekak kontrast z onim, kakoršno
je morala v resnici imeti „stara Urša“. — G. V.
Gregorič, predstavljajoč „stotnika“, Jož. Mozetič, kot
„logar“, kakor tudi dijak Leban, ki je prizorjeval
„logarjevega sinu“, rešili so svoje aloge na splošno
zadovoljnost občinstva, ki ni nehala po dokončani igri
ploskati, dokler se niso na odru pokazali. — Tudi
gluma : „Garibaldi“ se je dobro predavala. — Gospo-
dični Zorn in Furlani, kahor tudi gg. Orel Mozetič
in Gregorič izvršili so častno svoje naloge. Zato se
jim je pa tudi hvaležno občinstvo s krepkim rokopl-
skom zahvaljevalo. —

Vso veselico je pa nadkrilovalo izborna petje.
— Pesni : „Sem slovenska deklica“, „Na velebitu“ in
„Vesela družba“ pele so se po vsem dovršeno, in
lahko se reče, da se zamore le malokatera čitalnica
s tako natančnim petjem ponašati. Zato „a so tudi gg.
pevci iz gdčne pevkinje, in v prvi vrsti njih nevtrud-
ljivo delujoči pevovodja, g. učitelj Jož. Orel, obilo
zahvale želi. — Vse tri pesmi so se morale pona-
vljati.

Omeniti mi je še vrle godbe, ki je predavala na
glasbo prelozene prekrasni pesni : „Jadransko morje“
in „Hej Slovenci“. — Obe ste se dobro sponesle, po-
sebnost pa zadnja.

Po končanem veselicnem sporedu sledilo je sreč-
kanje na dobrotke v šaljivi obliki, kar je povzročevalo
obilo smeha. Produciralo se je sedmero mladeničev
na instrumentih iz debelega papirja (kartona) naprav-
ljenih, burke uganjaje. — Tudi še precej dobrih dov-
tipov je bilo slišati; posebno je dopadal stavek :
„Marko! ti imaš dobro čebulo“, kterega je izustil
mali Kotnik, napravljen kot poljski židek, mahnuvši s
palčico svojega soseda po glavi.

Po pol ure trajajočem odmoru sledil je živahen
ples, ki je trpel še dolgo potem, „ko mežnar od-
zvonil je dan“.

Kar bi se dalo svetovati gg. odbornikom, bi bilo
le to, da bi v prihodnje pri enaki veselici blagajnico
vsaj eno uro pred začetkom veselice odprli, in da bi
za primernejši prostor enakim veselicam skrbeli.

S težkim srcem smo ostavili gostoljubno Prva-
čino, nadejaje se pa, da nam v kratkem priredi slično
veselico. — Na svidenje torej vrli Prvačanci!

K...I.

Iz Kamenj dne 24. sept. Veličastne in močne
stavbe obstoje ne le stoletja marveč tisočletja, ter
nam pričajo, da so se v daljni preteklosti hrabro bo-
jevale z vničevalnim časom. Smelo trdim, da je na-
ša fara ena najstarejših v naši nadškofiji. Uže 15.
junija 1583. leta se je v naši farni cerkvi pela sv.
maša v slovenskem jeziku, kakor nam listine in dru-
gi spomeniki pričajo. A človeško življenje je šibkeje
in rado nevarnostim in nezgodam prerano podleže.
V vsi tej dolgi dobi ni bilo dano našim faranom sla-
viti dan, kakoršnega smo slavili mi preteklo nedeljo.
Naš prečastiti g. župnik J. Soudat dovršil je
omenjenega dne pedesetletnico svojega mašništva. Ne
le pedeset letnico ampak tudi petindvajsetletnico najva-
žnejših dogodkov našega življenja imamo navado slovesno
proslavljati; in mi bi jo bili uže pred dvema letoma
lahko praznovali, kajti naš preč. g. župnik nas du-
ševno uže 27 let vlada. A nam velja geslo: Quod
rarum carum. Da bo tedaj naša slavnost tem sijaj-
nejša, hoteli smo podvojiti jo. Tekmovali so ljudstvo
in zastopniki vseh občin v izkazovanju svoje udanosti

in ljubezni do preč. jubilanta. Nič jim ni bilo pre-
drago, nič pretežavno. Dva veličastna slavoloka z
mnogoterimi narodnimi, cesarskimi in deželnimi za-
stavami, prekrasnimi transparenti in napisi, veliko
mlajev in drugih dekoracij so dičile našo sicer borno
vas. Da je uže nekoliko dnevov prej grom topičev
in pritrkavanje zvonov naznanjevalo prihodnjo slav-
nost, mi skoraj še omeniti ni treba.

V saboto okoli 10. ure podala se je duhovščina
in učiteljstvo častitat g. jubilantu. Častiti g. vikarij
I. Červ ga nagovori v imenu Š. Vitskogorskega žu-
panstva, katero je pri tej priložnosti zastopal blizu
tako le: „Če kedo vé, kaj se pravi na Š. Vitski gori
nad 9 let službovati, vem gotovo jaz. Treh Vaših na-
slednikov mlajših in krepkejših krije uže črna zemlja.
Ko ste se pred 27. leti od te občine ločili, obljubili
so Vam, akoravno ne z jezikom vendar pa v srcu,
ohraniti Vam hvaležni spomni. Ostali so mož beseda.
Starešinstvo se je veselilo, da je dočakalo ugodno
priliko Vam dati majhen dokaz hvaležnega spomina.
Izvolilo si je imenovati Vas svojim častnim občanom,
in zaradi opravil in oddaljenosti mene pooblastilo Vam
izročiti častni diplom“. Ganen do solza bil je g. ju-
bilant ne pričakujoč takega iznenadjenja.

Ravna ta dan ob 3. popoldne podala se je de-
putacija treh županov in treh odbornikov v farovž.
V kratkih a jedrnatih besedah izrazi župan g. Valič
g. jubilantu svojo, tovaršev in ljudstva udanost, nak-
lonjenost in ljubezen, katere niso mogli drugače do-
stojno skazati, kakor da so ga imenovali vse tri župa-
nije svojim častnim občanom. Na to mu podeli g.
župan prekrasni diplom.

Na predvečer so plameli, na Čavnu, Brdu in
drugih bližnjih gričih velikanski kresi v sinje nebo,
tudi umetni ognji so švigali v zrak; posebno veličas-
ten pogled je bil na cerkveni stolp, ki je bil z ben-
gali in lampijoni ves razsvitljen. Približala se je ne-
delja in nje 10. ura. C. g. slavljence odpravil se iz
farovža z asistenti in gosti v procesiji, katero je ob-
dajalo 16. mladenčev s torčami in s križem na čelu
v farno cerkev. Čil kakor mladenec je g. jubila-
nt opravljal sv. opravilo. Med sv. mašo stopi preč. g.
dekan Čbič na leco in prekrasnem govoru razloži
važna opravila, ki jih mora duhoven opravljati, trud
in nevarnosti, ki jih mora v svojem poklicu prestajati,
ravno zaradi tega, pravi, je duhoven vsega spoštovanja
vreden. Ako bi hotel o tem prekrasnem govoru le
količkaj pisati, gotovo bi mi g. urednik toliko pro-
stora ne dovolil, le toliko bodi omenjeno, da je preč.
g. dekan iz srca govoril, in da so njega besede se-
gale v srce. Po dokončanem sv. opravilu vrnilo smo
se zopet v procesiji na g. jubilanta dom. Ljudi je
bilo na tisoče, in, ko bi bila cerkev še štirikrat več,
napolnili bi jo bili.

Med obedom vrstile so se zdravice, ki so čut
iskrene hvaležnosti, srčnega prijateljstva, otroške lju-
bezni in udanosti preč. jubilantu izraževala. Ginljivo
je bilo videti g. jubilanta iznenadjenega tudi po ne-
kem telegramu, pod katerim je bilo zapisano župan-
stvo tolminsko. Tominci namreč se še zdaj živo spo-
minjajo svojega rojaka, ki jim je pred veliko leti lo-
mil kruh nebeškega nauka.

Nazdravljalo se je potem vnovič g. jubilantu,
sv. Očetu papežu, prevzvišenemu nadškofu, dobro-
srčnemu in darežljivemu presvitlemu cesarju in tudi
drugim navzočim gostom.

V tem nedolžnim veselji približal se je mrak,
kterega temo smo zopet z lampijoni umetnimi ognji,
raketami, bengali in kolesci razganjali, dokler se ni-
so gosti razšli. Tako nam je izginil praznik, kterega
smo tako željno pričakovali in kterega se bomo vedno
spominjali, — v neizmerno večnost. C. g. jubilantu pa
z globoko segajočimi besedami našega slav. pesnika
zaključimo :

O trosi Bog Ti sreče rož
Na vse poti;
A nam pa daj še mnogo mož,
Mož vrlih, kot si Ti!

A.

Z beneške meje, 20. sept. V kratkem ima
iziti v Čedadu knjiga : Slavia italiana. *) Radoveden
sem, kako bo g. pisatelj obravnaval „slovansko pra-
šanje, ki vedno bolj sili na dan“. Menda se Vlaha ne-
majo odveč bati naših ubogih, izgubljenih, žrtvovanih
bratov — Benečanov.

Pred nekaj leti je bilo brati v „Soči“ „z bene-
ške meje“ sestavek spisan in podpisan od „svete jeze“. Bil
je namreč odgovor goriškemu „Eco“ od dne 19.
marca 1882. Ne vem, ali je bil „Eco“ kaj odgovoril
„Soči“ na to. Znano mi je le to, da je kmalu potem
Soča prešla v druge roke.

V „Soči“ 18. maja 1883. se oglašja drug dopis-
nik „z beneške meje“. G. dopisnik onde upa in obuja
upanje, da beneški Slovenci še niso izgubljeni. Po-
sebnost kaže na mladi naraščaj duhovski, ki zvesto goji
slovensko stvar. Lepo od njih; samo, če se bode dalo
kaj rešiti v kljub silnim oviram.

Kakor čujem, je stanje beneških Slovencev prav
grozno. Nikjer nemajo pravega zavetja; niti od de-
želskega niti od vihovnega duhovskega oblastva. Mej

*) Je uže izšla; obširnejšo kritiko te zanimive knjige
nam je obljubil učen slovensk pisatelj in jezikoslovec.

nižjim duhovstvom se še trudijo nekoji vestno, da bi
storili svojo dolžnost. A to jim ni šteto v zaslugo.
Neki g. je n. pr. v šoli razlagal kristijanski nauk tudi
slovenski, naročeval svojim ovčicam slov. mašne knjige
iz Ljubljane. A kaj se zgodi? Denejo ga v videmsko
„Patrio“, da je panslavist! Neki oblastnik mu to o-
čita, in pravi: da treba imeti v šoli več patrijotizma!
Na to gospod: Uboga Italija, da se tako trese pred
slovenskimi ovčicami! — Da bi imeli še drugde take
duš. pastirje. A čujte!

V 16ih slovenskih duhovnijah služijo Vlaha! Da
ni slovenskih za to? Zakaj pa služijo 8—9 Slovencev
v vlaških duhovnijah? Da ni najti slovenskih duhov-
nov pri njih? A zakaj se dovoljuje Slovincem pre-
stopi v goriško škofijo, če jih potrebujejo doma v
svoji škofiji? Saj trebe vendar najprej za se poskr-
beti, a potlej iti pomagat drugemu. Zakaj se v vi-
demskem semenišču, ktero šteje toliko Slovencev, ne
uči tudi slovenski jezik, ki bi bil bodočim dušnim
pastirjem tako potreben?

V M. so ljudje sami prosili: Ne pošiljajte nam
tega gospoda, mi ga ne razumimo! Zastonj! — Kaj
dalje? Zgodilo se je, da je vlaški svečenik najprej
obhajal bolnika, ter ga dejal v sv. olje. Na to pa je
šel klicat svojega tovariša Slovence na pomoč, da bi
ta šel in prašal bojnika: ali se želi izpovedati! Se
ve, ženica je dela: Sam Bog Vas je prinesel! Ko se
je to izvedelo de oblastnik: E un cas (To je le edini
slučaj!) In da bi bil: ali ni zadosti ta jeden jedini?

V N. je bajé oblastnik pravi samosinik. Po
njegovih mislih ni treba slov. duhovnov, ker znajo vsi
— furlanski! Kako: ali tudi stari, ženice, ki ne gre-
do nič po svetu in otroci? E kaj, pride k nuncu kak
mož, se mu začne dobrikati in lomiti furlansčino. A
nunc na to: E san furlan! (Saj znajo furlanski!)

To so žalostni pojavi!
Želeti bi bilo, da bi duhovski gg. ne bili poli-
tični emiséri, učitelji zveličalne toskansčine: mariveč
apostoli, učeniki sv. vere, ki bi vodili ljudstvo in ga
učili v domačem jeziku verske resnice.

In če ni slovenskih gospodov: naj se Vlaha slo-
vensčine učé! — Da ni mogoče, da bi se Vlah nau-
čil naščine? Poznam Rimljana — ki govori dobro
slovenski! Če je mogel on, zakaj ti ne Avgustine?

Slovenske duše so vendar toliko vredne, da se
za njih dušno zveličanje sme in mora naučiti sloven-
ski jezik. Duhovnik naj postane po besedah in zgledu
velikega apostola: „vse vsem“!

Politični pregled.

Presvitli cesar se je ta teden mudil na
Tirolskem in Arlberškem, ko je bil navzoč pri
otvorjenji arlberške železnice. Prebivalci obeh
dežel so ga povsod z največo svečanostjo in
navdušenjem sprejemali in nazdravljali, deželni
zastopniki in mestni odborniki in župani izraže-
vali mu čute udanosti in zvestobe, pa tudi hval-
ležnosti zaradi nove železnice, ki bode prej ta-
ko rekoč ločeno Arlberško vezala in združevala
z drugimi deželami avstrijskimi, in naši trgovini
odprla novo pot.

V Budapešti imajo skupni ministri konfe-
renco, da sestavijo proračun za delegacije, ki
bodo letos tam zborovale.

V Ljubljani je zelo osupnil in vznemiril
dež. šolskega sveta odlok, kateri vsem Ljub-
ljanskim šolskim ravnateljstvom naznanja, da
sklep Ljubljanskega mestnega zastopa, po kate-
rem je bila lanske leto slovensčina vpeljana kot
učni jezik v vse Ljubljanske ljudske šole, v
prihodnjem letu nima več veljave; slovensčina
mora se zopet nazaj umakniti v 1. in 2. razred,
in začeni v 3. razredu bode nemščina učni je-
zik za vse predmete razun krščanskega nauka.
Če pomislimo, da je v pretečenem letu v Ljub-
ljanskih ljudskih šolah bilo 1462 slovenskih in
samo 89 nemških otrok, bomo lahko razumeli
vsled tega odloka nastalo razdraženost v Ljub-
ljani in po celem Kranjskem, ali, kakor poroča
„Ljubljanski list“, bi se ne bil upeljal na mest-
nih ljudskih šolah ta utrakvističen poduk, ko bi
bil mestni zastop ustanovil javno šolo tudi za
otroke nemške narodnosti, kakor veleva drž.
šolska postava.

Dež. zbor kranjski je v seji 23. t. m. pro-
šnja mestnega zastopa Ljubljanskega za spre-
membo mestnega statuta izročil posebnemu od-
seku. Na to je poslanec Svetec utemeljil svoj
predlog gledé porabe rezervnega zaloga kranj-
ske hranilnice. Ta finančni zavod, naj bogatejši
na celem Kranjskem, je bil in je še pod nem-
škutarskim vodstvom, katero je njegov rezervni

zalogo uporabljalo večinoma za nemčurske namene. Temu hoče Svetčev predlog v okoliščini in uporabljanje rezervnega zaloga, kar se ga ne potrebuje za hranilnično upravo in penzijske stroške, staviti pod nadzorstvo dež. odbora, oziroma zbora. Na predlog viteza Schneid-a bode posebna deputacija treh udov ministerstvu izročila prošnjo za znižanje voznih tarifov pri južni železnici.

Slovenski štajerski poslanci nameravajo zaradi skupnega postopanja z nemškimi konservativci spojiti se v eden klub; to je tudi pravo in naravno, ker obojni so zastopniki le kmečkih občin, vežejo jih enake težnje, enaki nameni, loči jih edino narodnost, v narodnostnih vprašanjih pa si slovenski poslanci pridržé pravico hoditi svojo pot.

V češkem zboru je dr. Herbst utemeljil svoj že znani predlog glede izločitve, omejitve in združenja dosedanjih mešanih občin v občine z edno narodnostjo in terjál za to izvolitev posebnega odseka, ali večina je predlagala po grofu Clam-u izročiti predlog v pretres že obstoječemu odseku za občinske zadeve; nato so Nemci pred glasovanjem zapustili zbornico. Cesarski namestnik je odgovoril na interpelacijo dr. Matuš-a in tovarišev, da je zaukazal ostro preiskavo proti onim, ki so Čehi v Liberci pri blagoslovljenji njihove šole motili, in jih napadali s palicami in kamenjem.

Na Hrvaškem so volitve končane, vendar se niso vršile brez pretakanja krvi; najhujše je bilo v Jaski, kjer sta dva ostala mrtva in eden bil ranjen. Voljenih je 70 vladnih poslancev, 24 Starčevićancev, 13 neodvisnih in 3 divjaki, kateri se pa bolj bližajo vladi. Ali tudi po volitvah se še ni mir povrnil. Starčevićanci ljudstvo dražijo in hujskajo, zato so nastali neredi že tu in tam, največ v Zagrebu in Senji, kjer je vlada še celo župana odstavila. Zbor je sklican za 30. sept.; naj prej se bode menda bavil s spremembo hišnega reda, da bi zabranil Starčevićanske škandale.

Ker je Belgijski kralj potrdil novo šolsko postavo, so zagnali liberalci v Bruselji velik vriš in krik; škandali se ponavljajo po ulicah, republikanske pesmi se pojejo, in vpitje se razlega pred stanovanji ministrov, uradnikov katoliških listov, odličnih konservativnih poslancev, še celo pred kraljevo palačo.

Kolera v Napolji sicer pojema, ali nevarnost še ni odstranjena, da bi se ne ugnezdila tudi v Rimu; zato je sv. oče papež v pismu do drž. tajnika kard. Jacobini-a zaukazal blizu Vatikana napraviti veliko bolnišnico na svoje stroške in je v to svrhu za enkrat odločil eden milijon.

Na Nemškem so razpisane volitve v državni zbor za 28. okt. in volilna agitacija vseh strank se je že začela.

Kitajci so katolikom v Hongkongu kapele razdrli; s tem so se hoteli gotovo le maščevati za škodo, katero so jim prouzročili Francozi.

Gordon je pri Hartum-u, kjer je bil dolgo časa oblegan, nad Mahdi-jem zmagal, in mesto in okolica sti ustašev oproščeni; zato je tudi general Wolseley v London sporočil, da za zdaj ne potrebuje več vojaške pomoči.

Domače in razne vesti.

Deželna kmetijska razstava grozdja, sadja, vin itd. v Gorici se je večera popoldne odprla na starem trgu pod predsedništvom gosp. grofa Coroninija, v navzočnosti gg. c. k. namestnika bar. Depretisa, namest. svetovalcev Giovanellija in Schwarz-a, bar. Rechbach-a, viteza Klodiča, potovalnega učitelja Kramarja kot ministerjalnega poslanca, in precejšnje množice duhovnov, učiteljev in posestnikov. Cela razstava je prav okusno vredenja. Glavnih razstavljalcev z grupami vred je kakih 30—40. — Za danes nam ni mogoče predmete pojedinih g. razstavljalcev popisati in oceniti, ampak v naglici naj omenimo, da imajo jako krasno sadje izloženo izmed Slovencev: gosp. Jan. Ličen in Pečenko iz Rifenberga, Malnič iz Kanala, vino in sadjerejsko društvo v Dornbergu, Bartolomej iz Solkana; izmed Italijanov pa: gosp. grof Coronini iz Št. Petra, baron Locatelli, Dottori itd.

Toliko pa moremo vže danes reči, da je gosp. Stiegler, oskrbnik pri gosp. grofu Coroniniju, svoj oddelek gotovo najlepše vredil, in da se pred vsemi drugimi odlikuje posebno v sadjereji.

Nekateri gospodje so tudi lepo sadje in grozdje razstavili ali brez imen, ali pa samo s tekočimi številkami; eno in drugo je slabo. Ako obiskovalec vidi lepo jabelko itd. hoče pač tudi imé vedeti. — V saboto o popoldne se bodo odlikovanja delila. Vin frišnih in navadnih je tudi prilično število razpostavljenih. — Obsiren popis prinese „Soča“ prihodnjé. Z.

Deželna učiteljska konferenca in z njo združena učna razstava se je večera o 9¹/₂ prav slovesno v c. k. gimnazijskem poslopi odprla. Zbralo se je bilo prav obilo duhovnikov, učiteljev, učiteljic, profesorjev, šolskih nadzornikov itd. in njim na čelu c. k. namestnik bar. Depretis, ml. knez nadškof, c. k. namestniška svetovalca Schwarz in Giovanelli, ces. kr. okrajni glavar baron Rechbach, Msgr. Valussi, udje presojevalne komisije itd. Predsednik dež. uč. konferenze vitez A. Klodič pozdravi najprej v nemškem jeziku vse navzoče udeležence; na to govori slovenski v krasnem, poetičnem zlogu o lepi naši goriški domovini, katera hrani v sebi mnogo bogatih zakladov in vzbuja stanovalec k resnemu delu. „Naj dražji zaklad pa — nadaljuje govornik — je mladina Vam. č. g. učiteljem izročena, da jo vzajemno z duhovniki in stariši izgojete v kerščanskem duhu.“

Za tem je g. vitez čital daljši inavguralni govor k otvorjenju II. deželne uč. konference v klasični italijanski, ki je bil z veliko zadovoljnostjo in pohvalo vsprejet. G. govornik si je stavil za predmet vprašanje: v čem obstoje plodovi I. učiteljske dežel. konference in z njo združene učne razstave l. 1875?

V tem oziru so se po predlogu zadnje uč. konference izdali 10. avg. 1878 učni načrti za ljudske šole na Primorskem, kateri obsegajo vse kategorije ljudske šole, in kateri so ljudskemu podučevanju boljše vodilo podali. Nadalje so se upeljali nove in primernejše učne knjige in učni pripomočki, nove klopi, stavbni načrti šolskih poslopij, po katerih so se nove šole zidale itd. Ali vse to presega moralni pridobitki, ki izvirajo iz prve učne razstave. Te koristi se posebno kažejo v tem, da se ljudska šola zmerom bolj in rednejše obiskuje; med tem ko je leta 1874 izmed 100 obhvatnih učencev šole obiskavalo 53,5, je l. 1883 število obiskovalcev skočilo na 79 izmed 100. Tudi število razredov, šolskih poslopij in dosledno šolskih stroškov se je med tem časom povikšalo. In sicer je zrastle število 142 rednih učiteljev, ki so bili leta 1874, na 243, in skupno število svetnih in duhovnih učiteljev se vselo na 302, ženska ročna dela pa so se podučevala v 92 šolah. Mej tem ko se je l. 1874 v vseh okrajih za ljudsko šolo potrosilo 120.000 gl. so ti stroški l. 1883 poskočili na 210.000 gl. Gledé teh stroškov pravi govornik pa ni misliti, da so zavrženi, kakor uže številke obiskovalcev to dokazujejo. — Ker pa mladina v letih 6—12 vsprejete nauke hitro pozabi, če se jih ne obnovi, za to se je skrbelo tudi za nadaljevalne tečaje. Proti koncu preteklega šolsk. leta se je šelo v celi provinciji 109 kmetijskih tečajev s 1553 obiskovalci. Pri vsem tem smo v kmetijskem napredku še le začetniki, in upati je, kakor številke govore, boljše prihodnosti. Veliko je pri ljudski šoli nedovršenega, in zlasti naše kmetijstvo kaže še veliko hib in ran.

Akoravno bi se posrečilo dati vsakemu množino onega znanja, ki mu zagotavlja srečno gmotno blagostanje, bi vendar ubogo človeštvo še zmerom bilo mučeno. Treba je torej, da se učitelj zedini z duhovnom vcepiti mladini krščanski duh, da hodi po zapovedih krščanske npravnosti (morale). In tako delujoč bode učitelj po svoji smrti postavil si spomenik — aere perennium in žel zasluženo plačilo. — H koncu pozivlje g. govornik zbrano občinstvo da našemu presviti. Cesarju, plemenitemu dobrotniku naše dežele zakliče: „Bog ga živi še mnogo let“, kar je občinstvo z vidnim veseljem in navdušenjem storilo. — H koncu nagovori še c. k. namestnik predsedništvo in občinstvo, izrazujoč svojo zadovoljnost glede konference in razstave, spominja učitelje njih visokega poklica in službe, pri kateri naj se srtrankarstvo zlije v ljubezen do naše lepe Avstrije.

Na to se je šlo v drugo nadstropje ogledat si razstavo učnih pripomočkov in plodov, kateri so v sedmih sojah razdeljeni, in sicer: V I. sobi so ročna dela iz okraja gradiškega; v II. razstava založnika Ed. Hölzela in c. k. meščanske šole za deklice v Pulji; v III. ročna dela okraja tominskega, sežanskega in okolice goriške, izdelki stroških vrto, spisi in risanja učencev; v IV. ročna dela mesta gor., izdelki učiteljev, zaloga c. k. šolskih knjig; v V. Razstava knjigarjev F. Wokulata in M. Coppag-a; v VI-VII priprave in izdelki c. k. poskuševališča za svilorejo in vinarstvo v Gorici. — Natačnejši popis in oceno razstavljenih del prepustimo večaku za prih. „Soča“ in slav. cenilnemu odboru. Toliko pa zamoremo reči za zdaj, da je razstava jako okusno urejena in zelo interesantna, kajti tu se razvidi, koliko so naše ljudske šole v zadnjem desetletju napredovale. — Razstava je odprta danes, jutre in v nedeljo od 9-12 in od 2-5 popol., vstopnina je 10 kr. Učiteljska konferenca je večera ob 6 zvečer zborovala ter volila razne odseke.

Umril je večera 25. t. m. ob 4¹/₂ popoldne g. Izidor Pagliaruzzi, 65 let star, pokrepčan; tolažili sv. vere. Bil je pokonji mnogo let naš deželni poslanec, značajan narodnjak, ki si je se svojim neutrudljivim delovanjem priboril za našo deželo, posebno za Kobaridski okraj, nesmrtnih zaslug. Bog mu daj več. o plačilo! Truplo se bode jutre ob 10. predpoldne blagoslovilo v farni cerkvi sv. Ignacija ter se potem prepelje v Kobarid.

Nesreča. 24. t. m. je nek zidar Petrovič od daleč gledal, kako so se v dvorišči vojaške kosarne vadili vojaci, kako treba lestvice, ki so pri požaru gasilec potrebne, postavljati in nanje plezati. Omenjeni zidar, ki je ob enem gasilec, je menil, da vojaci ne znajo prav tega delati, ter jih je hotel podučiti. Spleza lestvici do vrha ter kaže svojo urnost. Dva vojska ste hotela po lestvici za njim, a pri tej priči se ulomi slaba lestvica in plezači padejo na tla. Petrovič si je pri tej nesreči zlomil obe roki, eden vojakov pa si razkrojil glavo, da bode težko več ozdravel.

Obočenje potoka Korenja in razširjenje ceste pri korenjskem mostu pridno napreduje ter se bode, kakor je upati, drugi mesec uže dovršilo. Razun bajtice, prej na mostu viseče, se odpravi tudi ona nizka Attemsova hišica na voglu proti getu stoječa, tako da bode sedaj okoli Korenjskega mosta prav lep prostor. Attemsovo hišico je odkupilo mesto za 2000 gold.

Predzadnji „Corriere“ piše: „... pritrđiti, moramo da je bila propoved v nedeljo nameravanega izleta društva „Unione Ginnastica“, prepoved vsakoljetne procesije in tombole v Korminu, dalje prepoved ljudskega plesa v Ločniku v občini in javnem protislovji z vsem, kar se je ravno istaga dne dovolilo v Trstu, v Istri, in celo v naši okolici sami (ples v Št. Petru).“

In zakaj se je tu dovolil ples in shod, a druge slavnosti so bile prepovedane z drakonično postavo, slavnosti, katerih so želele osebe, ki bi se brezdomno vedele bolje ravhati po zdravstvenih pravilih?

... Tu ni izgovora; ali naj se dovoli vse, ali vse prepove, kajti nikdo ni še trdil, da kar v tem kraju provzroči bolezen v onem more provzročiti le... boleznico (morbino)!

Blezo se tu prvokrat s „Corrierjem“ popolaoma vjenamo.

Naše pošte. Neka oblastnija je krajnemu šolskemu svetu v Št. Tomažu na Vipavskem v nemškem jeziku poslala uradni dopis. V Gorici je bilo odlično 26. julija; šel pa je namesto v bližnji Št. Tomaž — čujte! v London in se vrnil še le 15 septembra na pravo mesto. Dotična kuverta leži pri našem uradništvu. Prašamo, ali bi bilo šlo pismo na Angleško, če bi bil napis slovenski?

Za pogorelce na Reki Ravni pri Cirknem so darovali: Č. g. Dr. Fr. S. 3 gl. C. g. Franče Pavletič, kaplan v Ločniku 3 gl.

V Plaveh je bila preteklo nedeljo redka slovesnost. Praznoval je tamošnji č. g. vikar Delkin svojo zlato mašo, katero so počastili tudi Msgr. Dr. Gabrijelčič in druga duhovščina. Jedrnatí govor zlatomašniku in občinstvu je imel č. g. dekan kanalski. Plavljeni so z lepim okinčanjem cerkve in poti, po kateri so zlatomašnika v cerkev peljali, z nabivanjem in streljanjem vse mogoče storili, da bi svojega prvega duhovnega pastirja počastili in razveselili. Od kar je bila Plavska cerkva l. 1869 posvečena, ni bilo v Plaveh tako lepe slovesnosti.

† Rajmund Pirker, c. kr. deželni šolski nadzornik, je po dolgem bolehanju za rakom umrl 22. septembra v Ljubljani. Rojen 27. febr. 1828 v Postojni. Nekdaj bil je marljiv narodnjak, ki je visoko čislal in pogostoma obiskoval ranjkega dr. Bleiweisa ter mu dopisoval za „Novice“. Ko je pa začel z Dunaja pihati nemško-liberalni veter, oklenil se je Pirker nemško-liberalne stranke v Ljubljani in postal eden prvih privrženecv njenih, ter je zvonec nosil v konstitucionalnem društvu. Ko je l. 1872 prof. Aleksander Auesperg postal deželni predsednik na Kranjskem, bilo je ene prvih del njegovih, da je bil šolski nadzornik dr. Jarc dejav v pokoj in namesto njega Pirker 29. sept. 1872 imenovan za nadzornika ljudskih šol in učiteljskih pripravnic. Njegovo delovanje v tej prevažni službi je še vsem predobro znano, ker je bilo zadostno preresetavano po slovenskih listih, zato ga nočemo opisovati obsirneje, ampak mu zdaj, ko je smrt poravnala vse nasprotje, prav iz srca želimo večni mir in pokoj.

Vabilo. Naš narod vedno bolj spravedliti važnost in korist domačih zavodov. Vendar se je pri nas Slovenceh od zdaj razmerno še malo storilo in še le v novejem času smo se tudi v tem oziru zaveli postavljati na lastne noge, spoznavši, da mora vsak narod si sam zboljšati in uterjevati svoje gmotno, posebno pa denarno stanje, ako hoče neodvisen biti od drugih narodov.

Zveza slovenskih posojilnic, ustanovljena lanskega leta, da združuje delovanje posojilnic in podpira ustanovitve novih taci in hranil.

nih denarnih zavodov, bila je iz raznih krajev vseh slovenskih pokrajin vprašana in naprošena zastran naprave posojilnih zadrug.

Gledé na tako občno zanimanje spoznalo je podpisano načelstvo potrebno, da se rodoljubi skupno posvetujejo.

V ta namen skliče „Zveza slovenskih posojilnic“ shod v Ljubljano dne 5. oktobra t. l. (nedeljo) ob 2. uri popoldne v dvorani ljubljanske čitalnice. Pogovarjalo in posvetovalo se bodo: 1. Kje naj bi se ustanovi novi denarni zavodi in kakšne vrste? Hranilnice ali posojilne zadruge? in 2. kdo bi se za dotične kraje poprijel potrebnih priprav? Podpisano načelstvo si s tem dovoljuje Vas, prečastiti gospod, k temu posvetovanju uljudno povabiti s prošnjo, da bi Vi blagovolili še druge rodoljube Vašega okraja opozarjati na shod ter jih v našem imenu vabiti k udeleževanju. Z najodličnejšim spoštovanjem! Načelstvo „Zveze slovenskih posojilnic“. Mihael Vošnjak, načelnik. V Celji, dne 7. septembra 1884.

Molitvenik za dijake. Ni zadosti, da si dijak bistri um, vadi spomin, treba je tudi — in to je pri odgoji glavna stvar, — da si oplemeni srce. V današnjih zdvijanih in skvarjenih časih pa je še posebno treba gledati na moralno vzgojo učeče se mladine, če hočemo da bo ona res „naš up, naša bodočnost.“ V ta namen služijo dobre molitvene knjige. Žalibog, da so bile do zadnjih let te vrste knjige samo nemške; vsak kristjan, pa tem bolj še od domovine oddaljeni dijak, moli najrajše, kakor se je v mladosti naučil — v milem materinem jeziku. L. 1873 je bil preč. g. Andrej Marušič, učitelj verstva na tukajšnjem gimnaziju sestavil prvi slovenski molitvenik ki je res primeren mladini srednjih šol in se glasi: „Jaz sem pot in resnica in življenje“. Drug molitvenik, te vrste je prišel nedavno na svetlo, glasec ser: „Molitvenik za dijake.“ Česki spisal Anton Mužik, poslovenil Franjo Marešič. V Ljubljani, natisnili in založili I. Blaznikovi nasledniki 1884. 16°. Knjiga obsega v lepi slovenščini dijakom potrebne molitve in pobožnosti, ter ima na koncu tudi pesmarico, obsegajočo psalme, himne in pesmi v slov. in latinskem jeziku. Oblika je čedna notranja in vnanja, cena ne previsoka: mehko vezan stane 90 kr., v usnji 1 gld., v platnu z zlatim obrezkom 1 gld. 10 kr., v usnji z zlatim obrezkom 1 gld. 15 kr. Spredaj kinča molitvenik lična podoba Zveličarjeva. Dijaci sezite po nji ter molite iz nje poleg učenja. Saj veste, da pride blagoslov od zgora!

Poslano.

Nerad odgovarjam na „Poslano“ v zadnji „Sočini“ številki 38., ker „Soča“ ni Cecilijansk, ampak politični list. — Gledé na to pa, da je vprašanje o cerkvenem petji, katero se hoče po slavnem Cec. društvu zboljševati, velike važnosti, kako se to delovanje prične in nadaljuje; glede na to, da se moj predlog pri II. obč. zboru Cec. društva čudno zavija in tolmači, prisiljen sem vse, kar sem pri omenjenem občnem zboru Cec. društva govoril, objaviti v velebenjeni „Soči“. Govoril sem: „Slavni občni zbor! — § 2. naših društvenih pravil se glasi: Društvu je namen povzdiga in prospeh katoliške cerkvene glasbe v zmislu in duhu svete cerkve na podlagi cerkvenih določb in ukazov. Društvo obrača svojo skrb a) na gregorijansko koralno petje, b) na figuralno mnogoglasno petje, c) na cerkveno orgljanje, d) na cerkveno petje v domačem jeziku, e) na instrumentalno godbo, kjer in kolikor ne nasprotuje cerkvenim določbam in ukazom.“ — „Meni se zdi, da hočemo previsoko letati, kajti cecilijansko petje je za nas pretežko, ker zahteva izurjenih in mnogih močij. — Iz enega ekstremu v drugi ne smemo skočiti. Jaz predlagam, naj se besede: na podlagi cerkvenih določb in ukazov izpusté, ker je v prejšnjih besedah vse potrebno povedano, ali pa naj se izpuščene besede nadomestijo s temi: „ne da bi se nasprotovalo cerkvenim določbam in ukazom.“ „Dalje naj bi se glasilo: Društvo obrača svojo skrb a) na cerveno ljudsko petje in sicer na enoglasno, in triglasno. Kjer so pa posebno izurjeni pevci, da so zmožni peti težje štiriglasne pesmi, n' treba našemu društvu za nje skrbeti; v cerkvenem glasbeniku cecilijanskega društva v Ljubljani dobé zadosti gradiva. — Dosedanja točka pod a) stoječa naj se dene na zadnje mesto.“ — Na to pravi preč. g. dekan Vidic: Jaz mislim, da daues ni časa društvenih pravil spreminjati, zato predlagam, naj se odboru naloži, da g. Bajt-ov predlog do prihodnjega obč. zbora premisli.

Po moji opombi, da je za društveni odbor velike važnosti pozvedeti, kakošnega mnenja je večina društva, ustane preč. g. župnik Lukežič in pravi: „Jaz menim da društvo lahko doseže tudi pri sedanjih pravilih to, kar g. Bajt namerava, namreč skrbeti za splošno ljudsko petje, ne da bi se pravila premenila itd.“ — Njegov predlog je bil z večino glasov sprejet, moj pa ni prišel na glasovanje in tedaj tudi ni bil „absolutno zavržen“, kakor trdi dopisnik v 35.

štev. „Soče“. Mnogo je bilo nas, ki smo menili, da društveni odbor to vprašanje preudari in na podlagi zaslišanega mnenja potrebno ukrene; med temi je bil tudi dopisnik „Izza sv. Gore v štev. 200 Slovenca, ki pravi: „Na predlog preč. g. dekana Vidica se je ta predlog izročil odboru v pretresovanje.“ — Slišal sem večkrat povdarjati koral. — Moj namen je bil in je, društvo opozoriti na cerkveno ljudsko petje in dalje na to, da bi ne vrivali latinščine, kjer se je lahko oganemo, ne da bi zapoved pokorščine prelomili. — Če bi se pravila po mojem nasvetu premenila, prišli bi na drugo, a vendar cerkveno stališče. Pričeli bi na kulturni stopinji cerkvenega petja, na kateri se naše ljudstvo nahaja, cerkveno petje zboljševati; bližali bi se po drugi poti cilju, ki ga imajo Cecilijanci; dosegli bi ga polagoma po mnogih letih, pa dosegli bi ga gotovo. Jaz sem tega mnenja: petje je cerkveno, če vzbuja in pospešuje pobožnost in zahtira ter odvraca posvetne čuti in misli. Preč z vsakim petjem, pri katerem ljudstvo po cerkvi ostane mrzlo in katero pri ljudstvu ne doseže namena, da bi povzdigovalo njegovega duha k Bogu! — Več o svojem času v podlistku v razpravi „O našem cerkvenem petju.“ — Č. g. „Dopisniku“ — če bi se oglašil — ne bodem več odgovarjal, kaj se je govorilo in kaj se ni govorilo pri II. občnem zboru cecilijanskega društva, ampak pripustim sodbo p. n. citateljem „Soče“, med katerimi je več takih, ki se za to vprašanje ne zamivajo in na katere se je treba ozirati.

V Štandreži dne 22. septembra 1884.

Fr. BAJT, učitelj.

Salonska oblačila gold. 25-65.

Zaloga novih oblek

v lastni krojačnici zgotovljenih po poštenu ceni za vsak stan

duhovski, vojaški, civilni.

Kar se naročuje, se prav hitro izdelá.

Obrazci se pošiljajo zastoj na ogled.

Na Travnku nasproti kosarni.

M. POVERAJ.

Zimske hlače gold. 3-16.

RAZGLAS.

Dne 1. oktobra začne šolsko leto na tej c. k. pripravljavnici za učiteljska, v katero se sprejmejo 13 in 14 letni otroci obojega spola, ki so z dobrim uspehom zvršili vsaj ljudsko šolo, in sicer prvi kot slušatelji, a drugi kot redni učenci, kateri slednji smejo upati državne podpore do 50 gl., ako so ubogi.

V Kobaridu dne 16. kimovca 1884.

Vodstvo.

Naznanilo.

Blago za obleke in moška oblačila za jenski čas, mantilje, kamižole in ašči za dežel (waterproof), najnovejše mode, v različnih inr sprijetnih oblikah pariških, berlinski in dunajskih so uže došla v veliki zalogi.

Jgnac Steiner
v Gorici, nasproti škofiji.

Ferdinand Wokulat,

knjigar v Gorici

priporočuje svojo zalogo šolskih knjig in pisalnega orodja ua debelo in na drobno.

Prekupci dobé 5—6% rabata

Grubbauerjeve knjižice, za 100 iztisov — 85 kr.

Risanke, za 100 iztisov — 2 fl. 40 kr.

NAZNANILO.

Staro in zmerom dobro preskrbljeno prodajalnice glačevine in porcelana na Travniku se ponuja pod prav dobrimi pogoji.

Kdor bi hotel to prevzeti, naj se obrne k podpisanemu lastniku.

V Gorici 18. septembra 1884.

G. G. Strehel.

Na prodaj

sta za dober kup dva izvrstna instrumenta, i sicer en pianino za 270 gld. in en harmonij s 4 registri za 160 gld. Dobita se pri urarju Alberini via Municipio št. 10 v Gorici.

Prodaja gnoja.

Najboljši gnoj pošilja se iz Trsta po železnici pod ugodnimi pogoji. Več o tem zvé se pri g. A. Ederle-tu v Gorici, Corso Francesco Giuseppe, 39.

Naznanilo.

Naznanja se, da je starešinstvo Šmartno-Kojsčenske zupanije v svoji redni seji dne 24. t. m. vsled §. 12 deželne postave 18. marcija 1876 odločilo začetek tergatve v dan 6. oktobra; prestopki se bodo kaznovali od 1 do 40 gl.

ŽUPANSTVO ŠMARTNO-KOJSKO
dne 24. septembra 1884.

Najboljša obramba proti koleri,

katera bi ne smela v nobeni hiši manjkati, je obče dokazana in izvrstno priznana

ŠUMAVSKA GREŃICA
(Böhmerwaldbitter)

iz lekarnice „k črnemu orlu“ imenovane v Plau-u na Českem.

Ta služi posebno dobro pri slabem prebavljanju, pri stalu jedl. slabem želodci, pri napevanju in ri-ganju, bljuvanju it l., po zavžitih mastnih ali napenja-jočih jedi, na potovanju, na suhem in mokrem, na lovu in na polju, za torej se sné bolnimj na želodci, pomorščakom, potovalcem, gozdarjem, gospodarjem silno priporočati. Dobiva se v steklenicah po 50 kr. in po 1 gld. v glavni zalogi za Gorico pri g. Cristofollettiju, lekarničarju.